

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
DOMENIUL FILOLOGIE

**Perspective comparatiste –
granițe, interferențe, metamorfoze**

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

CANDIDAT:

GLĂVAN GABRIELA, Conf.dr.

Universitatea de Vest din Timișoara

Teza de abilitare cu titlul *Perspective comparatiste – granițe, interferențe, metamorfoze* a fost elaborată în conformitate cu cerințele procedurilor instituționale ce reglementează procesul obținerii calității de coordonator de doctorat. Aceasta cuprinde, într-un format descriptive, realizările mele profesionale din perioada de după obținerea titlului de doctor în Filologie, adică după 2006. Acolo unde a fost relevant, am menționat și o serie de publicații, proiecte și direcții de cercetare din primii ani de carieră universitară.

Teza cuprinde trei capitole majore: realizări științifice și profesionale, în care sunt prezentate lucrările publicate, conferințele susținute, direcțiile de cercetare urmate, principalele repere în preocupările didactice; recunoașterea profesională, cuprinzând citările lucrărilor publicate, prezența în baze de date internaționale, premiile, afilierile la asociații profesionale, cronicile și recenziile lucrărilor publicate; planul de evoluție și dezvoltare a carierei profesionale, unde am expus un proiect de carieră coerent și realist, pe care să îl duc la îndeplinire în următorii ani – aici am inclus direcțiile de cercetare, lucrările și volumele de autor, precum și cursurile și strategiile didactice elaborate pentru studenții Facultății de Litere, Istorie și Teologie și ai altor facultăți de la Universitatea de Vest din Timișoara.

Reperul central al prezentei lucrări este teza de doctorat, sinteză a principalelor direcții de cercetare coagulate în anii de început ai carierei mele universitare, dar și un consistent punct de plecare pentru cercetări ulterioare. Elaborată pe parcursul a trei ani, în intervalul 2003-2006, teza de doctorat intitulată *Aspecte particulare ale modernității în literatura română interbelică* are ca punct de plecare argumentul că o parte mai puțin vizibilă (și, implicit, mai puțin canonică) a literaturii române dintre cele două războaie mondiale conține și reflectă o serie de trăsături moderne esențiale, pe care canonul literar oficial le-a integrat într-o mai mică măsură sau le-a adaptat unor poetici și structuri expresive diferite. Mai mult, am încercat să demonstrez că acele „deviații”, înțelese ca abateri de la norme și tradiție, fie ea și modernă, s-au remarcat, în literatura noastră, în câteva dintre schițele lui I.L. Caragiale. Acest canon alternativ i-ar cuprinde, așadar, printre alții, pe Urmuz, H. Bonciu, Constantin Fântâneru, Max Blecher și Grigore Cugler, fără ca între ei să existe ierarhii valorice, deoarece clasicul criteriu estetic este, într-o astfel de situație, în continuare valid. Am reluat, cu ramificații critice și interogații, dezbateră canonică de la începutul anilor 2000 din cultura română, când, pe baza unor explorări importante deja existente, a avut loc recitirea și re poziționarea lui Max Blecher în canonul literar interbelic ca reper și model și

validarea lui Urmuz ca vizionar al avangardelor istorice. Explorarea acestor direcții a reprezentat o provocare importantă din perspectiva metodologică a comparatismului, deoarece unitatea de viziune a acestor autori este dublată de o insularitate stilistică și de incongruențe la nivelul imaginarului. Complementar demersului doctoral, am invocat, ca repere în formarea mea profesională, activitatea din cadrul grupului de cercetare de la Fundația „A Treia Europă”. Pe lângă generoasa familiarizare cu literatura și cultura spațiului central-european, am avut șansa de a participa la realizarea unor volume și dicționare ce vor deveni, peste ani, titluri fundamentale în bibliografia despre acest spațiu cultural. Nu mai puțin consistentă a fost preocuparea mea pentru îmbunătățirea dimensiunii didactice, fapt materializat în doua granturi de cercetare oferite de Higher Education Support Program, la Universitatea Central-Europeană din Budapesta (2005 și 2008) și de elaborarea unor materiale de studiu pentru studenți în acord cu tendințele internaționale în domeniul predării literaturii comparate. În perioada următoare obținerii titlului de doctor am obținut și gradul didactic de lector și am început să coordonez lucrări de licență și de dizertație. În această perioadă am început să particip și la manifestări științifice internaționale, ceea ce m-a pus în legătură cu direcțiile cele mai noi de cercetare în domeniu și cu specialiști cu care am stabilit relații de colaborare. În acest interval a prins contur și o preocupare mai veche, materializată parțial în teza de doctorat – integrarea literaturii române într-un teritoriu comparatist, identificarea unor elemente, direcții și tematici ce pot conecta autori români la dinamica unui spațiu european și universal. Simultan cu o intensă activitate publicistică în reviste de cultură, am început să cultiv o activitate echilibrată de publicare în reviste academice din afara Universității de Vest, moment ce a coincis cu acutizarea, în spațiul academic local, de a publica în reviste științifice de impact, indexate în baze de date internaționale. Am publicat, astfel, o serie de studii despre fenomenul modernizării culturale în intervalul 1880-1945, studii de literatură americană și am identificat câteva puncta de interes în aprofundarea conexiunilor dintre avangardă și literatura pentru copii. Pe un filon de cercetare mai vechi, am continuat aprofundarea unor aspecte legate de literatura exilului și a migrației, de fenomenul transferului cultural, angrenând, în acest proiect și elemente despre literatura în post-comunism, narațiuni ale marginalității sau opresiunii (în mod specific de origini totalitare). În perioada 2007-2022 am publicat 39 de articole indexate în baze de date internaționale, numeroase articole în volume colective apărute în țară și în străinătate și am susținut prezentări la conferințe și congrese internaționale. Eforturile de ameliorare a procesului didactic s-au materializat în publicarea unui suport de curs și a unui de seminar, ambele pentru

studiul literaturii comparate în cadrul ciclului de licență. Volumele de autor au însemnat demarcarea unui teritoriu profesional compact – publicarea tezei de doctorat (cu unele actualizări și accente), a unui volum de tip monografic, a unei culegeri de texte publicate în presa culturală și a unui volum-pilot, dedicat unui autor și unor teme asupra cărora voi reveni în perioada următoare.

Direcțiile de cercetare urmate în perioada de după obținerea titlului de doctor s-au conturat în jurul unor tematici și concepte care m-au preocupat încă de la începutul carierei: criza identitară, marginalitatea, periferia, dezintegrarea eului și narațiunile fracturilor interioare, supraviețuirea în totalitarism, memoria cotidianului în comunism, fragilizarea identității, incertitudinea, patologicul, medicalizarea corpului. Din această zonă a imaginarului am extras și resursele pentru preocupările mele actuale vizând conexiunea dintre medicină și literatură, medicina narativă și, într-un sens mai extins, pentru domeniul studiilor medicale umaniste. Sub umbrela acestor direcții de cercetare relativ noi, cu un mare potențial pentru aspectele și tematicile care mă preocupă, am publicat o serie de studii relevante atât despre autori pe care i-am abordat și în teza de doctorat (Max Blecher) cât și despre alți autori, pe care îmi propun să îi aprofundez și mai mult în intervalul următor (Philip Roth, Sylvia Plath). Interesul actual al științelor umaniste de a se racorda la preocupările și pulsul socialului, al culturii ca practică și mod de raportare la alteritate se regăsește deplin în conexiunea dintre literatură și medicină. Nu doar ca studiu științific și direcție academică, ci și sub aspectul relevanței actuale și al impactului uman, acest filon este ofertant și din perspectivă didactică, oferind șansa de a practica o interdisciplinaritate funcțională, deplin articulată și fundamentată teoretic. Eco-ul pozitiv pe care alegoriile corporalității, ale patologicului și vulnerabilității fizice l-a avut în rândul studenților a fost vizibil în primul rând la nivelul tematicilor abordate în lucrări de licență și de dizertație. Ca un răspuns firesc, voi propune o serie de cursuri noi ce vor viza această dimensiune, adresate atât studenților de la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, cât și de la alte facultăți din cadrul Universității de Vest din Timișoara.

Planul de carieră propus reflectă îndeaproape intenția mea de a amplifica o serie de preocupări deja conturate prin publicații și intervenții la conferințe. Proiectul meu, orientat atât înspre zona cercetării și a publicării, cât și înspre conturarea unor noi direcții didactice de impact, are la bază principiul unui echilibru structural ce armonizează cele două dimensiuni esențiale ale carierei mele în învățământul superior. Îmi propun, așadar, elaborarea a cel puțin trei volume despre dimensiunea medicală a literaturii, care să urmeze atât o direcție conceptualizantă, teoretică,

cât și una aplicată, vizând opera unor autori ce au adus la lumină în moduri complexe și diferite această joncțiune din spațiul imaginarului literar. Nu în ultimul rând, intenționez să valorific rezultatele acestor cercetări prin elaborarea unor proiecte de cercetare ce vor implica echipe de lucru formate atât din cercetători aflați în deplină maturitate a carierei, cât și cercetători tineri, aflați în perioada de început sau în cea imediat următoare obținerii titlului de doctor într-un domeniu umanist. Consider că filonul interdisciplinar ce conectează literatura (căreia îi poate sta alături, din această perspectivă, și analiza de discurs, comunicarea interculturală sau limbajele comunicării actuale) și medicina reprezintă un teritoriu favorabil racordării la rețelele internaționale ale cercetării și comunicării cunoașterii. În același timp, o astfel de abordare este și un prilej de a menține contactul cu cele mai noi și promițătoare direcții de cercetare din zona științelor umaniste. Toate aceste resurse, vectori și filoane vor constitui posibile repere în cadrul activităților de cercetare doctorală pe care îmi propun să le desfășor dacă voi obține atestatul de abilitare.